

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklos apžvalga

2022 m.

2022 m.

Ši apžvalga apima bendrą visų Lietuvoje veikiančių sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklą 2022 m., visi lentelėse ir grafikuose pateikti duomenys yra 2022 m. gruodžio 31 d., jei nenurodyta kitaip.

Rengiant šią apžvalgą naudoti Lietuvos banko ir sutelktinio finansavimo platformų operatorių duomenys.

Apžvalgą parengė Lietuvos banko
Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento
Investicinių paslaugų ir bendrovių priežiūros skyrius

Pasiteirauti:

info@lb.lt

Nemokama informacijos linija +370 800 50 500

Turinys	1
SANTRAUKA.....	5
SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIAI.....	6
SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIŲ VEIKLOS REZULTATŲ APŽVALGA.....	8

Santrumpos

SFI	Lietuvos Respublikos sutelktinio finansavimo įstatymas
SFP	sutelktinio finansavimo platforma
SFPO	sutelktinio finansavimo platformų operatorius
SFR	Sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjų reglamentas
NT	nekilnojamas turtas
UAB	uždaroji akcinė bendrovė
VP	vertybiniai popieriai

SANTRAUKA

Lietuvoje veikiančių SFPO veiklai 2022 m. būdingos šios tendencijos:

- 1) nepaisant geopolitinės krizės, finansų rinkos svyravimų ir reguliacinių pokyčių, SFP rinka ir toliau plėtėsi. Reikšmingai padidėjo tiek finansuojamų projektų skaičius, tiek ir suteikiamas finansavimas. 2022 m. dar viena SFP pradėjo aktyvią veiklą, per metus finansuota suma padidėjo 40,3 proc. ir sudarė 161,07 mln. Eur;
- 2) didžiausias SFPO rinkoje – UAB „Sutelktinio finansavimo platforma „Profitus“: 2022 m. padėjo finansuoti projektų už daugiau nei 41,18 mln. Eur (25,57 % visos rinkos);
- 3) NT ir verslo finansavimo srityse užfiksuota padidėjusių pradelstų mokėjimų;
- 4) gerokai padidėjo sudarytų sandorių skaičius – 51,38 proc. (sudaryta daugiau nei 618 tūkst. vnt.);
- 5) paskelbtų projektų skaičius SFP ir toliau didėja. Per visą veiklos laikotarpį paskelbta 5 332 projektai, iš jų 2 718 paskelbta 2022 m. – tai 79,29 proc. daugiau nei 2021 m. Ši tendencija rodo, kad sutelktinis finansavimas tampa vis dažniau naudojama verslo finansavimo alternatyva.

SUTELKTNIO FINANSAVIMO PLATFORMŲ OPERATORIAI

2016 m. lapkričio mėn. įsigaliojus SFĮ, Lietuvoje pradėjo steigtis pirmieji SFPO. SFĮ suteikė teisę Lietuvos bankui licencijuoti ir prižiūrėti šias platformas. SFĮ sukūrė aiškia sutelktinio finansavimo paslaugų teikimo teisinę aplinką. **Pažymėtina, kad nuo 2023 m. lapkričio 10 d. SFĮ nustoja galioti, o SFPO veiklą reglamentuos tik SFR.**

Pagal SFĮ Lietuvos bankas:

- 1) suteikia įmonėms leidimą teikti SFPO paslaugas;
- 2) stebi ir analizuoja jų veiklą;
- 3) atlieka planinius, tikslinius ir teminius patikrinimus;
- 4) nagrinėja jų klientų skundus;
- 5) prireikus taiko SFPO poveikio priemones.

Minėtos reguliavimo ir priežiūros priemonės yra skirtos investavimo, pasinaudojant sutelktinio finansavimo institutu, rizikoms sumažinti.

Pagrindinės SFĮ įtvirtintos sąvokos

Sutelktinis finansavimas – finansavimo būdas, kai specialioje platformoje viešai paskelbtą projektą savo lėšomis finansuoja su tuo projektu nesusiję finansuotojai arba kai per SFP finansuotojai įsigyja parduodamas kreditoriaus reikalavimo teises.

SFP – SFPO administruojama informacinė sistema, kurią naudojant vykdomas sutelktinis finansavimas.

SFPO – juridinis asmuo, administruojantis SFP. Kitose valstybėse narėse įsteigtas investicinių paslaugų teikėjas, jeigu investicinių paslaugų teikėjo licencija suteikia teisę teikti investicines paslaugas, gali neturėti juridinio asmens statuso.

Sutelktinio finansavimo sandoris (toliau – sandoris) – finansuotojo ir projekto savininko sudarytas sandoris, kuriuo finansuotojas suteikia ar įsipareigoja suteikti projekto savininkui sutelktinio finansavimo lėšas paskolos ar kita pinigine forma arba įsigyjant projekto savininko išleistas finansines priemones, o projekto savininkas išleidžia finansines priemones ir (arba) įsipareigoja grąžinti iš finansuotojo gautas lėšas.

Projektas – verslo, profesinėms, mokslo, tiriamosioms ir kitoms reikmėms, išskyrus vartojimą, tenkinti parengtas ir SFP paskelbtas projektas, kuriam įgyvendinti projekto savininkas siekia pritraukti sutelktinio finansavimo lėšų.

Pagrindiniai SFPO ir SFP veiklos reikalavimai

SFPO privalo sąžiningai, rūpestingai, teisingai ir profesionaliai veikti geriausiomis finansuotojui ir projekto savininkui sąlygomis ir jų interesais. Taip pat turėti ir naudoti SFPO veiklai reikalingas patikimas priemones ir procedūras.

Kiti reikalavimai:

- 1) SFPO privalo įvertinti, ar konkreti finansavimo sandorio rūšis yra priimtina finansuotojui;
- 2) SFPO turi patvirtinti informacinį dokumentą, kuriame turi būti nurodyta pagrindinė informacija investuotojams;
- 3) SFPO, įrašytas į Viešąjį sutelktinio finansavimo platformų operatorių sąrašą, privalo turėti nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikoje.

Apibendrinant galima teigti, kad SFĮ yra pagrindinis SFPO veiklą reglamentuojantis teisės aktas, jame nustatytos SFPO veiklos sąlygos bei reikalavimai ir sutelktinio finansavimo tvarka Lietuvoje, privalomos atskleisti informacijos apimtis, įrašymo į Viešąjį sutelktinio finansavimo platformų operatorių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarka bei SFPO veiklos priežiūros tvarka. Sutelktinis finansavimas skirtas lėšoms verslo projektams pritraukti paskolų arba VP forma. Kiekvienam verslo projektui, kuriam norima gauti finansavimą per SFPO, turi būti parengtas finansuojamo projekto planas. Surinktos lėšos negali būti naudojamos asmeninio vartojimo tikslais. Pabrėžtina, kad sutelktiniu finansavimu nelaikoma veikla, skirta labdarai ir (ar) paramai gauti.

Be to, SFPO veiklą reglamentuoja ir [Lietuvos banko nutarimai](#).

Rizikos investuojant į nereguliuojamas platformas

Investavimas į nereguliuojamas SFP investuotojams kelia šias papildomas ir reikšmingas rizikas:

1. Nė vienodos SFPO taikomos taisyklės. Esant nevienodoms taisyklėms, kai kurie SFPO gali nevertinti reikšmingų projektų savininkų savybių (kreditingumo ar patikimumo), suteikti galimybę investuoti investuotojams prieš tai nesupažindinę jų su galimomis rizikomis. Taisyklių nebuvimas leidžia kurtis skirtingiems SFPO modeliams ir formuoti skirtingoms veiklos praktikoms, nebūtinai atitinkančioms geriausius investuotojų interesus.
2. Priežiūros nebuvimas. Investuotojai susiduria su rizika, kad SFPO veikla nėra prižiūrima. Tokia veikla gali būti orientuota ne į atstovavimą investuotojo interesams, o į siekį finansuoti kuo daugiau verslo paskolų ar subjektų. Priežiūros nebuvimas reiškia, kad investuotojo interesai nėra ginami priežiūros institucijos.
3. Sudėtingas skundų ir ginčų sprendimo procesas. Investuojant į nereguliuojamas platformas prarandama galimybė kreiptis į priežiūros institucijas dėl ginčo sprendimo neteisminiu būdu. Teikiant skundą nereguliuojamam SFPO, skundo sprendimas gali būti ilgas ir sudėtingas, o kai kuriais atvejais įmanomas tik teisiniu būdu.

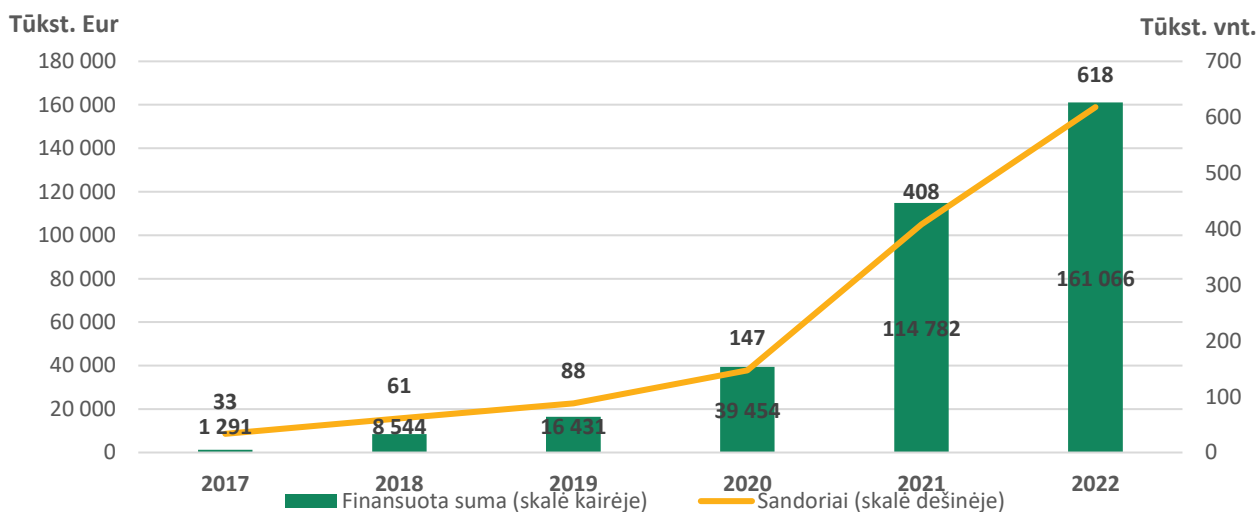
Europos sutelktinio finansavimo reguliavimas

2021 m. lapkričio 10 d. įsigaliojo Sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjų reglamentas (ES) Nr. 2020/1503 (toliau – Reglamentas), jame nustatytas bendras sutelktinio finansavimo teisinis reguliavimas visoje Europos Sąjungoje. Pagal Reglamentą sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjai yra licencijuojami subjektai, jų pagrindinė veiklos paskirtis – tarpininkauti tarp projektų savininkų ir finansuotojų. Sutelktinis finansavimas pagal Reglamentą skirtas tik verslo reikmėms tenkinti, tad į jo taikymo sritį nepatenka vartojimo paskolos, labdara ar kitoks finansiniu atlygiu nepagrįstas finansavimas. Sutelktinis finansavimas skirtas vidutiniams ir mažiems verslo subjektams, todėl pagal Reglamentą yra ribojamas projekto (arba vieno savininko projekto per metus) dydis, t. y. pagal Reglamentą šis dydis negali viršyti 5 mln. Eur. Pažymėtina, kad Reglamente nustatyti sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjų veiklos principai ir esminiai reikalavimai yra labai panašūs į SFĮ nustatytuosius, išskyrus kelias didesnes naujoves, t. y. Reglamente įteisinama individualaus paskolų portfelio valdymo (vadinamojo autoskolavimo) veikla ir finansuotojų teisių apsaugai skirtas persigalvojimo laikotarpis, nustatomas draudimas sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjams ar su jais susijusiems asmenims skelbti savo administruojamose platformose projektus, nustatomi kvalifikacijos ir patirties reikalavimai sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjo vadovams, nustatomos naujos finansuotojų kategorijos (turintys patirties ir jos neturintys finansuotojai) ir kt.

SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIŲ VEIKLOS REZULTATŲ APŽVALGA

2022 m. gruodžio 31 d. duomenimis, į SFPO sąrašą buvo įrašyti 23 SFPO, iš jų aktyviai veiklą vykdė 11, o 12 veiklos dar nebuvo pradėję vykdyti. SFPO padėjo finansuoti projektus, susijusius su NT verslo finansavimu, ir buvo finansuojami kiti mažesni verslo projektai, refinansuojamos verslo paskolos ir pritraukiama apyvartinių lėšų. Pažymėtina, kad sutelktinio finansavimo rinkoje dominavo finansavimas paskolomis.

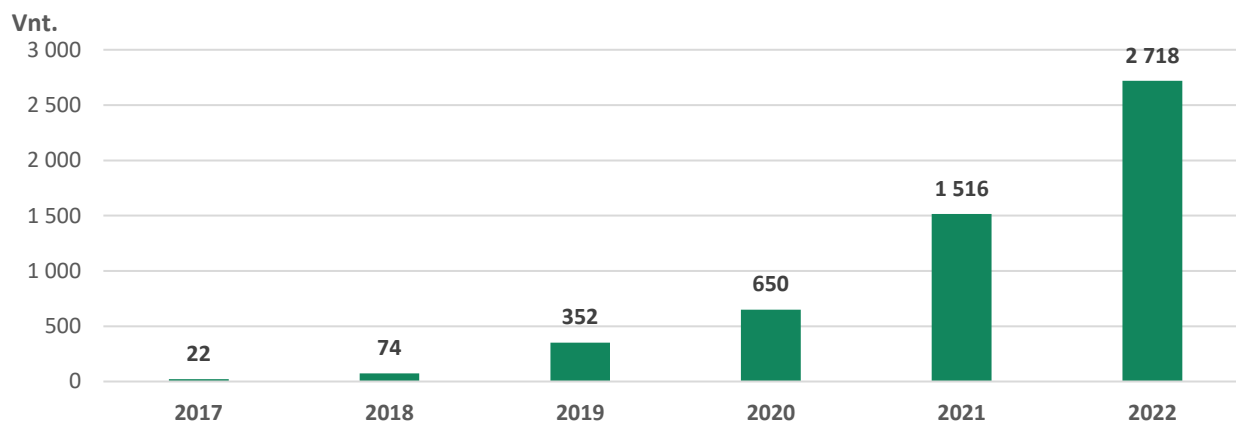
1 pav. Per SFP finansuotos sumos ir sudarytų sandorių pokyčio tendencijos

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Iš 1 pav. matyti, kaip kito finansuotos sumos ir sudarytų sandorių skaičius nuo SFĮ įsigaliojimo 2016 m. pabaigoje. 2022 m. finansuota 161,07 mln. Eur vertės projektų, šiam finansavimui pasiekti buvo sudaryta net 618 tūkst. sandorių (vienas asmuo gali sudaryti kelis sandorius per skirtingas platformas, todėl sandorių skaičius nėra lygus unikalių investuotojų skaičiui). Palyginti su 2021 m., finansuota suma padidėjo 40,3 proc., arba 46,28 mln. Eur, o sudarytų sandorių skaičius – 51,38 proc., arba 207,2 tūkst. vnt.

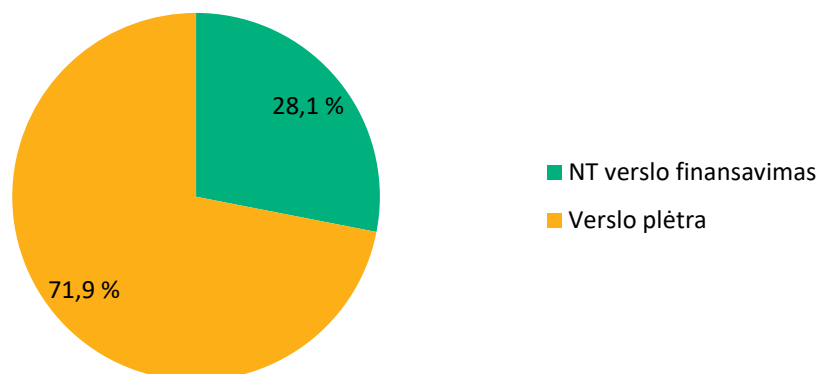
2 pav. Finansuotų projektų skaičius

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Iš 2 pav. matyti, kad SFP paskelbtų projektų skaičius didėjo visą laikotarpį. Per visą laikotarpį (nuo 2017 iki 2022 m.) paskelbti 5 332 projektai (2022 m. – 2 718, 2021 m. – 1 516, 2020 m. – 650, 2019 m. – 352, 2018 m. – 74, 2017 m. – 22). Per šį laikotarpį paskelbtų SFP projektų skaičius padidėjo daugiau nei 120 kartų. 2022 m. per SFPO finansuota 2 718 projektų (79,29 % daugiau nei 2021 m.). Daugumą projektų sudarė finansuojamos verslo paskolos ir apyvartinių lėšų poreikis (71,9 %, arba 1 955 vnt.), o mažesnė dalis (28,1 %, arba 763 vnt.) – tai projektai, susiję su NT verslo finansavimu (žr. 3 pav.).

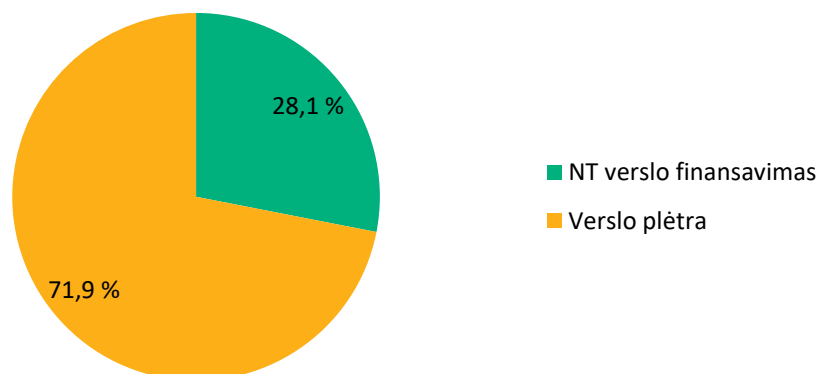
3 pav. Finansuotų projektų pasiskirstymas pagal rūšis ir projektų skaičių

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Kitoks vaizdas matomas, kai lyginamos finansavimo rūšys pagal finansuotą sumą. Palyginus finansuotas sumas pagal finansavimo rūšis (žr. 4 pav.), matyti, kad NT verslo finansavimui skirtos sumos (88,47 mln. Eur, arba 54,93 %) yra didesnės už verslo finansavimo sumas (72,59 mln. Eur, arba 45,07 %). Tai galima paaiškinti tuo, kad NT verslo finansavimo projektai paprastai yra didesni ir jiems reikia didesnio finansavimo. Nors NT verslo finansavimo projektai galimai yra saugesnė alternatyva investuotojui (kaip garantija naudojama pirminė hipoteka), tačiau už šiuos projektus mokamos mažesnės vidutinės palūkanų normos. Investicijos į verslo finansavimo projektus yra rizikingesnės, tačiau ir potencialiai pelningesnės investicijos smulkiesiems investuotojams.

4 pav. Finansuotų projektų pasiskirstymas pagal rūšį ir finansuotą sumą

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2022 m. finansuotų projektų vertė sudarė 161,07 mln. Eur. Paskolos suteiktos naudojantis 11 aktyviai veikiančių platformų: UAB „Finansų bitė verslui“, UAB Nordstreet, UAB „Bendras finansavimas“, UAB „Trečia diena“, UAB „Profitus“, EstateGuru Lietuva, UAB, UAB Inrento, UAB HEAVY FINANCE, 8 Stars, UAB, UAB „FinoMark“ ir UAB „Iban online“ (žr. 1 lentelę). Daugiausia lėšų (41,18 mln. Eur) paskolinta per UAB „Profitus“ valdomą platformą, padedančią rinkti finansavimą NT verslo projektams. Mažiausiai paskolinta per UAB „Bendras finansavimas“ platformą (2 mln. Eur). 2022 m. gruodžio 31 d. duomenimis, daugiausia finansavimo sandorių (237,2 tūkst.) sudaryta per EstateGuru Lietuva, UAB, antroje vietoje – UAB „Finansų bitė verslui“ (228,5 tūkst.), o trečioje – UAB „Profitus“ (58,1 tūkst.).

1 lentelė. SFPO duomenys

SFPO	2020 m.		2021 m.		2022 m.	
	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.
UAB „Finansų bitė verslui“ (<i>Finbee verslui</i>)	4 698 925	66 946	7 790 700	135 829	15 006 655	228 497
UAB „Trečia diena“ (<i>Röntgen</i>)	5 856 000	943	12 197 900	2 714	23 886 200	5 649
UAB „Nordstreet“	6 384 920	5 657	12 276 151	16 580	8 501 900	14 363
UAB „Bendras finansavimas“ (<i>Savy</i>)	368 000	7 747	1 104 350	11 248	2 010 300	21 959
UAB „Profitus“	10 029 680	10 493	24 270 035	26 872	41 182 152	58 126
EstateGuru Lietuva, UAB	10 137 980	60 851	35 962 545	187 578	33 727 980	237 178
UAB Inrento	70 400	15	2 286 245	806	4 909 100	5 065
UAB HEAVY FINANCE	2 113 583	2 622	14 204 586	23 379	17 772 661	32 652
8 Stars, UAB	0	0	4 087 863	269	6 865 100	486
UAB „FinoMark“	0	0	601 500	3 150	2 678 000	13 833
UAB „Iban online“	0	0	0	0	4 525 500	295
UAB FMĮ „Myriad capital“	0	0	0	0	0	0
UAB „ANDRUM Fund“	0	0	0	0	0	0
UAB „Oz Finance“	0	0	0	0	0	0
UAB „PROCENTAS“	0	0	0	0	0	0
UAB „Crowdison“	0	0	0	0	0	0
UAB CF BUSINESS LT	0	0	0	0	0	0
UAB CF REALE ESTATE LT	0	0	0	0	0	0
Multimplan, UAB	0	0	0	0	0	0
UAB „HST KOMUNIKACIJOS“	0	0	0	0	0	0
UAB FUNDyou	0	0	0	0	0	0
Iš viso	39 454 488	147 261	114 781 875	408 425	161 065 548	618 103

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Toliau apžvalgoje vertinami tik aktyviai veikiantys SFPO.

2 lentelė. Vidutinės investuotos sumos

SFPO	Vidutinė sandorio vertė, Eur		
	2020 m.	2021 m.	2022 m.
UAB „Finansų bitė verslui“ (<i>Finbee</i> verslui)	75	57	66
UAB „Trečia diena“ (<i>Röntgen</i>)	13 219	4 494	4 228
UAB „Nordstreet“	1 457	740	592
UAB „Bendras finansavimas“(<i>Savy</i>)	48	98	92
UAB „Profitus“	1 055	903	708
EstateGuru Lietuva, UAB	167	192	142
UAB Inrento	4 693	2 837	969
UAB HEAVY FINANCE	979	608	544
8 Stars, UAB	0	15 197	14 126
UAB „FinoMark“	0	191	194
UAB „Iban online“	0	0	15 341
Iš viso	2 712	2 532	3 364

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2022 m. gruodžio 31 d. vidutinė vieno sandorio vertė paaugo apie 32,87 proc. ir sudarė 3 364 Eur (žr. 2 lentelę). Tai galima paaiškinti faktu, kad 2022 m. pradėjo veikti UAB „Iban online“, per kurią buvo finansuoti didesni projektai. Palyginti su 2021 m., daugiausia paaugo UAB „Finansų bitė verslui“ (*Finbee* verslui) sudarytų sandorių vidutinė vertė – 14,5 proc. ir sudarė 66 Eur, o daugiausia sumažėjo UAB Inrento vidutinė sudarytų sandorių vertė – 65,83 proc.

Analizuojant vidutines sandorių vertes, galima teigti, kad investuotojai pinigų didesnėmis sumomis yra linkę skolinti projektams, susijusiems su NT plėtra, o investavimui į verslo paskolas, apyvartines lėšas, verslo plėtrą, paskolų refinansavimą jie yra linkę skirti mažesnes sumas.

Per SFP pritraukti lėšų NT verslo finansavimo projektams 2022 m. užtruko vidutiniškai 10 dienų (tiek pat kaip ir 2021 m.), verslo finansavimui surinkti – vidutiniškai 8,5 dienos (0,5 dienos ilgiau nei 2021 m.).

Išanalizavus 2022 m. SFPO veiklą, galima teigti, kad didžiausios vidutinės metinės palūkanos yra mokamos už projektus, susijusius su verslo finansavimu (vidutiniškai 11 %), o projektai, susiję su NT verslo finansavimu, investuotojams vidutiniškai generavo 5,49 proc. palūkanas.

3 lentelė. SFP skelbiamų projektų pradelsti mokėjimai

SFPO	ilgiau kaip 30 d., bet ne ilgiau nei 60 d.	ilgiau kaip 60 d., bet ne ilgiau nei 90 d.	ilgiau kaip 90 d.
	suma	suma	suma
UAB „Finansų bitė verslui“ (<i>Finbee verslui</i>)	19 643	7 843	372 129
UAB „Trečia diena“ (<i>Röntgen</i>)	0	0	0
UAB „Nordstreet“	0	553	2 569 959
UAB „Bendras finansavimas“ (<i>Savy</i>)	9 358	6 084	44 473
UAB „Profitus“	1 232 306	21 992	669 728
EstateGuru Lietuva, UAB	262 975	31 623	1 233 824
UAB Inrento	0	0	0
UAB HEAVY FINANCE	1 170 840	211 057	752 402
8 Stars, UAB	0	0	0
UAB „FinoMark“	37 222	14 740	180 738
UAB „Iban online“	0	0	0
Iš viso	2 732 344	293 891	5 823 254

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2022 m. pabaigoje mokėjimus finansuotojams buvo pradelę projektų savininkai, lėšas pritraukę per UAB „Finansų bitė verslui“, UAB „Nordstreet“, UAB „Profitus“, EstateGuru Lietuva, UAB, UAB HEAVY FINANCE ir UAB „FinoMark“ (žr. 3 lentelę). Didžiausi – ilgiau kaip 30 d., bet ne ilgiau nei 60 d. – projektų savininkų pradelsti mokėjimai užfiksuoti UAB „Profitus“ (pradelsta mokėjimo suma 1 232 306 Eur). Didžiausi – ilgiau kaip 60 d., bet ne ilgiau nei 90 d. – pradelsti mokėjimai užfiksuoti UAB HEAVY FINANCE (pradelsta mokėjimo suma 211 057 Eur). Didžiausi – ilgiau kaip 90 d. – pradelsti mokėjimai užfiksuoti UAB „Nordstreet“ (pradelsta mokėjimo suma 2 569 959 Eur). Palyginti su 2021 m., ilgiau nei 90 d. pradelsti mokėjimai padidėjo net 396 proc. Padidėjęs projektų, už kuriuos vėluojama sumokėti, skaičius gali būti siejamas su 2022 m. karo, rekordinės infliacijos ir energetinės krizės sukeltais ekonominiais padariniais (ekonomikos nuosmukiu, padidėjusiu nedarbu, stabdomais NT projektais, neužtikrintumu rinkose). Už pradelimą mokėti įmokas projektų savininkai yra įpareigoti investuotojams mokėti delspinigius. Tais atvejais, kai projekto savininkas nepajėgus atsiskaiyti su investuotojais, panaudojamas projekto savininko įkeistas turtas arba perduodama išieškoti teisiniu keliu.